

açılmıştır. «Bu harp en korkunç ve öldürücü şekliyle halen ilân edilmiştir. Bu savaş bir kalp ve âsap savaşdır. Bereket ve bolluğa karşı girilmiş savaştır... Saadet ve huzur savaşdır. Bu savaşta Allah'ü teâlâ bazı isyankâr kullarını diğer bir kısım âsî kulları üzerine musallat etmektedir. Bu, menfaatların boğuşmasının savaşdır. Zulüm ve dolandırıcılık savaşdır bu. Korku ve ızdırap savaşdır bu.» (4)

Âyet-i kerimenin sonundan anladığımıza göre: «Tevbe edip faizden vaz geçsek ne aldatmış ve ne de aldanmış oluruz.» Bu, mü'minin hayat prensibidir. «Ne aldatmak, ne de aldanmak».

Bu husustaki âyetler, «Darda kalmış insanlara gösterilecek kolaylığı» belirterek son bulmaktadır.

«Borçlu darda ise kolaylığa kadar beklemelidir. Bununla beraber, eğer bilerseniz sadaka olarak bağışlamamız sizin için daha hayırlıdır.» (Bakara - 280).

Riba ile ilgili, Âli İmran sûresindeki âyet-i kerime de şöyledir:

«Ey iman edenler, kat kat artırılmış ribayı, yemeyiniz. Allah'dan korkunuz ki, kurtuluşa eresiniz» (âyet: 130).

«İslâm, basit faizi değil, kat kat faizi yasak etmiştir» diyenlerin delil olarak gösterdikleri âyet, budur. Bu iddialara cevap vermek üzere, (Mürekkebe - Kat Kat Faiz) başlığı altında bu konuya tekrar döneceğiz. Şimdi faizin haramiyetine Sünnet'den deliller verelim.

HADİS'LERDE FAİZ :

Kur'an-ı Kerim'den ayrı olarak bir çok hadis-i şeriflerde de riba, kötülenmiş ve kat'î olarak men edilmiştir.

1— *Cabir'den rivayet edilir ki, Resulullah (S.A.V.) «Riba yiyen (faiz alan), yediren (veren) ve akdi yazan kâtibe ve her iki tarafın şahitlerine lânet etti ve onlar, (günahta) müsavidir»* buyurdular. (5)

Hadis'de geçen «Riba yiyen»den maksat, parasını faizle verendir. «Yediren»den maksat da faiz verendir. Bu akdi yazan ve bu akde şahitlik yapan da böyle bir haramın işlenmesine yardım etmişlerdir. Bu işi bilerek yapmış olurlarsa, lânet hudutları içersine onlar da girer.

2— *«Faiz, yetmişüç baktır. Bunların (günah itibarıyla) ehveni, bir kimsenin annesi ile cinsi münasebette bulunması gibidir. Şüphesiz ki, faizin en fazlası, müslüman bir kimsenin ırzıdır»*. (6)

3— *«Bir kimse, bilerek bir dirhem bile olsa riba yiyecek (alacak) olursa o kimse, zinadan altı defa daha şiddetli bir günah işlemiş olur»* (7) (İbni Hanbel ve Darekutni)

4— *Resulullah buyurdu: «Miraç gecesi bir insan topluluğuna rastladım, bunların mideleri, içi yılanlarla dolu ve dışardan bakıldığında bu yılanların görülebileceği bir eve benziyordu. Dedim ki, bunlar kim? Cebrail cevaben dedi ki, (Bunlar riba yiyenlerdir).»* (8) —İbn-i Hanbel ve İbn-i Mace—.

Görülüyor ki, Hadis-i şeriflerde faiz, çok kötü örneklerle gözümüzün önüne serilmektedir. Bu şekildeki benzetmelerle kötülüğünün derecesi gösterilmektedir. Mü'mine düşen vazife, bundan uzaklaşmaktır. Rızıkımızın bereketi, günlerimizin huzurlu geçmesi buna bağlıdır.

(1) Er-Riba, s. 83, Beyrut.

(2) Tanrı Buyruğu, c: II, 267. dip not.

(3) S. Kutup, Fî Zılâl-il-Kur'an, c: II, s. 136, İst. 1971.

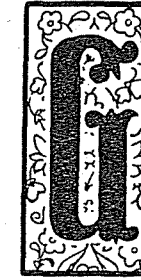
(4) S. Kutub, aynı eser, c. II, s. 137.

(5) A. Davutoğlu, Selâmet Yolları, c. III, s. 75.

(6) A. Davutoğlu, aynı eser, c. III, s. 75.

(7) E. Kureşi, Faiz Nazariyesi ve İslâm (mütc. S. Tuğ), s. 50-51, İst. 1966.

Musikî

EÇEN yazımızda mûsikînin insan ve cemiyet üzerindeki müsbet?menfî tesirlerinden bahsetmiş, çocuklarımıza mûsikî terbiyesi verirken, veya daha önce, millî ve dinî terbiye verilmesinin gereğini ve önemini belirtmeğe çalışmıştık. Bu noktaya tekrar dikkati çektikten sonra, gözbebeğimiz yavrularımıza mûsikî terbiyesini nasıl vermemiz gerektiği üzerinde düşünebiliriz.

Şunu ehemmiyetle ifade etmek isteriz ki, biz burada sadece ebeveynlere hitabetmek istiyoruz. Okullarımızda tatbik edilen müzik eğitimi, bu yazımızın sınırları dışında kalır. Esasen bu ikinci şık üzerinde tetkik yapmak demek, bütün eğitim sistemimizi ele almak demektir ki ayrı, uzun ve üzücü bir konudur. Arzumuz; tenkit etmek değil, hatta yol göstermek de değil, —fetva vermek zaten haddimiz değil— belki, muhterem okuyucularımızı bu konuda düşünmeye sevkettir.

Önce şu sorunun cevaplandırılması gerekiyor: Evlâdınızı dinleyici olarak mı yetiştirmek istiyorsunuz, yoksa icracı olarak mı?

Belki bazı okuyucularımız, sorumuzun birinci şikkına takılıp —dinleyici olmak için de yetismeye ne lüzum var— diye düşüneceklerdir. Halbuki cemiyetimizde her yanıyla ihmal edilen ve konumuzun da bel kemiğini teşkil eden bir husustur bu. Evet, dinleyici olabilmek için de yetismeye ihtiyaç vardır. İyi bir dinleyici olunmadan iyi bir icracı da olunamaz zaten. Bu hükmümüz dindışı musikî için olduğu kadar, Dinî Musikî (*) sahası için de geçerlidir.

Dinleme işini başlıca iki safhada düşünmek lâzımdır:

1 — Dinlenecek mûsikî'yi seçmek,
2 — Dinlemesini bilmek. (Dinleme âdabı ayrı ve önemli bir konudur. Burada kastedilen, düşünerek, öğrenerek, zevk alarak dinlemektir.)

Dinleyici mûsikîyi iggüdüsüyle de bilecek, bilmiyorsa öğrenecektir. Yine musikî ile ilgili sayılabilecek bir atasözümüz vardır:

«Kızı kendi haline bırakırsan, ya davulcuya varır, ya zurnacıya...»

İnsanoğlu fitraten kolaya, başite, ucuza ve haricî şatafata meyyâldir. Bunlar ise çok defa değersiz, bayağı hatta bazan zararlı neticelere vardırırlar. Değerli şeyleri elde etmek için zora katanmak, akli kullanmak, işleri kendi haline bırakmamak gerektiğini insan terbiye ve tecrübe ile öğrenmek mecburiyetindedir. Mûsikî dinleyicisi için de bu böyledir.

«Mûsikî, kulağa hoş gelen nağmelerin tertip ve icrasıyla uğraşan san'attır, ilimdir.» Peki ama, kulağımıza hoş gelen her mûsikîyi dinlemeli miyiz?

MÜSİKİ TERBİYESİ

Taner SENAY
Kayseri Yüksek İslâm Ens. Öğretim Üyesi

Bir dünya vatandaşı olarak: Evet.

Müslüman-Türk olarak ise: Hayır.

O halde uzatmadan bir reçete sunalım. Çocuklarımıza Müslüman-Türk bestecisinin dehâsından fıskıran mûsikîyi dinlemelerini ve sevmelerini öğretmeliyiz (**). Bu mûsikî bizim mûkikimizdir. Türk san'at mûsikîsi ve Türk Halk mûsikîsi olarak başlıca iki dala ayrılır ki, bir noktada bu iki mûsikî birbirlerinin mütemmimi sayılabilirler. Dinî Mûsikî ise Türk San'at Mûsikîsinin bir koludur. Hepsine birden Millî Mûsikîmiz diyebiliriz. Bizim olan bu mûsikînin geliştirilmesini ve diğer milletlerin mûsikîleri karşısındaki durumunu, bırakalım bu işin ehli ve yetkilisi olanlar düşünsünler. Fakat biz kendi yavrularımıza kendi mûsikîmizi ısrarla dinletip sevdirmeye çalışalım. Zira bu iş büyük çapta kulak alışkanlığı meselesidir. Devamlı olarak tek tip ve bizim olmayan mûsikî dinletilerek yetiştirilmiş olan bazı münevverlerimizin millî mûsikîmizi hor görmeleri ve ondan zevk almamaları, bu teşhisimizin en bâriz misâlidir.

Günümüzde bir de —Türk mûsikîsi— adıyla piyasaya düşmüş bir mûsikî çeşidi var ayırımını —bu yazımın sınırlarını fazla genişleteceğinden— şimdilik muhterem okuyucularımızın ferasetlerine bırakıyoruz.

Yukarıda mûsikînin bir kulak alışkanlığı meselesi olduğunu ifade etmiştik. Bu açıdan bakılınca, millî ve dinî terbiye ile birlikte mûsikî dinleyiciliğini, hatta icracılığını da öğrenmiş olan Ana-babaların meydana getirdikleri ailede ve aynı şekilde yetişmiş dostların teşkil ve tertip ettikleri meclislerde yetiyecek olan çocuğun mûsikî terbiyesinin mükemmel olacağı tabiidir. Ancak, cemiyetimiz bu seviyeden henüz çok uzaktır.

O halde Devlet Radyosunun —her ne kadar çoğu, istifadesi herkes için mümkün olmayan zamanlarda ise de— yayınladığı Türk San'at Mûsikîsi ve Türk Halk Mûsikîsi programlarını, bütün aile fertlerimizle birlikte —Bir nevi tiryakilik haline getirerek, belli bir dinleme abadı içerisinde— niçin takip etmeyelim? Hatta mâlî durumu müsait olan ailelerin birer ses kayıt cihazı (teyp) edinerek, bu programları banda almaları, zaman zaman dinlemeleri, dost ve misafirlere de dinletmeleri, Anadolumuzun güzel bir geleneği olan karşılıklı ziyaretleşmelerde, sohbet arasında bir yarım saatciğin de mûsikî dinleyememesi, kolayca olan eserlerin, ve bunların hatırlattığı aynı makamdaki ilâhî veya tevşihlerin —varsa bir bilenin rehberliğinde usûl vurarak— öğrenmeye çalışılması ne kadar istifadeli olur. Dinimizin emir ve (başta gıybet olmak üzere) nehiylerinin ışığı altında sürdürülecek olan sahbet toplantılarımızın başı Allah'ın selâmı, ortası dinî veya dine uygun dindaşı mûsikî, sonu da Allah'ın kelâmı olursa tadına doyulur mu?

NETİCE

Millî mûsikîmizi, millî ve dinî bünyemize uygun organizasyonlar içerisinde, mümkün olduğu kadar nota ve hiç değilse usul bilgisine dayandırmaya çalışarak dinlemeli, çocuklarımızı da bu hava içerisinde yetiştirmeliyiz.

Sorunuz söyleyelim

SUALLER VE CEVAPLAR

Ramazan
ARSLANBABA

İĞDE - Aksaray'dan Debbâğlar Cami-i İmam-Hatibi Sayın Mehmet ÖZTÜRK diyor ki:

«Size üç sorum olacak:

1 — Diş doldurma veya kaplama meselesinin hükmü nedir?»

Bu sorunuzun karşılığı daha önceki cevaplarımızda (Yıl 3, devre 2, sayı 30 da) çıkmıştı. Okuduğunuzu ümit ederim. Bu vaziyette bu konuda yeni bir söz söylemek durumunda olmadığımızı kabul buyurunuz.

«2 — Kışın bir camide cemaatla farz namaz kılınırken mihraba değil de sobanın yanına durulsa bunun hakkına ne dersiniz?»

Anladığıma göre, imam ve cemaatin mihraba kadar gitmeyip soba yakınında namaz edâ etmeleri üşümek için oluyor. Mihraba gidildiğinde insanı huşu ve hudu' ile gönlüne dönmekten alıkoyacak ölçüde soğuk varsa, ya da cemaatin üşüyüp hasta olması hiç değilse soğuk ve üşüme yüzünden cemaatin azalması korkusu varsa ve sobaya yakın yerde kılmak bu mahzurlara karşı iyi bir tedbir oluyorsa, çok iyi ve güzel olur derim. Ama bu mahzurların söz konusu olmadığı yerde ve zamanda rahata düşkünlük yüzünden mihrabdan uzak bir yerde namaz ve cemaat, her halde bir lâkaydî ve namazın hürmet ve azametinin idrak olunamamasından doğan yanlış ve lüzumsuz bir davranıştır derim. Câmî âdabı yönünden de hoş olmayacağı aşikâr değil mi?

«3 — Bizim memlekette Süleymancı diye bazı kimseler var. Bunların bizden bir çok ahvâlde ayrı olmaları yanında düâda da ellerini birleştiriyorlar. Bunlar kimlerdir ve yaptıkları doğrumudur?»